

Z paluby vzducholodi Gulliver: O literatuře se současnými vizuálními umělci

Anna Beata Hábllová (1983) je spisovatelka, básnířka, slammerka, architektka a urbanistka. Za architektonické návrhy i teoretické práce získala ceny Young Architect Award 2010 a Young Planning Professionals Award 2012. V roce 2017 vydala populárně-naučnou knihu *Města zdí* o historii, interpretaci a východiscích obchodních center ve vztahu k městu. Od roku 2018 připravuje příspěvky o architektuře pro Český rozhlas a od roku 2020 také pro Českou televizi. Její dosud poslední knihou na pomezí žánrů jsou *Nemísta měst* (Host, 2019) o opomíjených, pomíjivých a míjených místech. Je autorkou čtyř básnických sbírek. Její básně a povídky vyšly také v literárních časopisech *Host*, *Tvar*, *Weles*, *Pandora* a dalších a byly přeloženy do několika evropských jazyků. V roce 2021 básně vystavila v galerii Artwall (*Nevýslovný*, 2021) a v kostele Panny Marie Vítězné (*Haiku proti beznaději*, 2021). Je členkou výboru Asociace spisovatelů. V roce 2022 představila svoji vizuální tvorbu v dialogu s tvorbou svého manžela malíře Patrika Hábla na společné výstavě *Tolik jiné přítomnosti* v Centru současného umění DOX, kde také uvedla svůj románový debut *Směna* (Host, 2022).

Aničko, tvoje umělecká cesta je vlastně takový soutok několika proudů. Od vystudované architektky a několika vydaných odborných knih přes poezii, slam a první publikovaný román až po vizuální umění. Ve své práci všechny tyto žánry různě kombinuješ, včetně té aktuální polohy. Prozradíš jak?

Všechno se mi do dalšího nějak přilévá a navzájem se mísí. Když to vezmu od začátku, na škole architektury jsem místo technických zpráv a strohých popisů staveb odevzdávala básně. Pak se mi zase do básní dostávala architektura a město. Později jsem populárně-naučnou literaturu o architektuře kombinovala s povídkami, v románu jsem zase tematizovala, jak lze přemýšlet o vizuálním světě. Momentálně tvořím obrazy, kde kombinuji estetiku vycházející z abstrahované architektury s fragmenty básní, a nechávám se překvapovat tím, jak tyto dvě roviny komunikují.

Vloni jsme v DOXu představili společnou výstavu tvorby tvého manžela Patrika a tvých prací ve vzájemném dialogu. Vytvořila jsi zvukovou instalaci, videoinstalaci a monumentální prostorovou instalaci plus textové intervence reagující na architekturu DOXu. Jak bys popsala vztah slova a obrazu právě ve svých nejnovějších pracích?

Slova a obraz se navzájem posouvají a skládají spolu nové příběhy, které by jinak nevznikly. Člověk se dívá na obraz, ve kterém mu zakomponovaný text může navštívit význam z úplně jiného úhlu. Pro mě byla vždy otázka, jak tyto dvě entity zapojit do sebe, aby fungovaly jako jedno tělo. Text totiž může obraz snadno znásilnit, ale i obráceně – to když text přestane být díky malbě čitelný, a tím pádem relevantní.

Nedávno vyšel tvůj román *Směna*, jehož hlavní postavou je málo úspěšná vizuální umělkyně, která aby se uživila, pracuje jako pokladní v supermarketu. Její citlivost a určitý způsob nahlížení světa se jen těžko smíruje s realitou každodennosti. Ona sama se nakonec stane „obětí“ uměleckého konceptuálního projektu svého bývalého přítele-umělce. Je to tvůj způsob kritiky konceptualismu v umění, případně světa umění obecně?

Konceptualismus mám ráda, ale zároveň si z něho dělám tak trochu legraci. Třeba když jde člověk na konceptuální výstavu, po chvíli si není jistý, jestli takový hasící přístroj nebo díra v podhledu není součástí expozice. Toto znejištění je jistě dobře, i když třeba nemuselo být záměrem. Také si myslím, že za komplikované myšlenky lze občas schovat i velmi slabé umělecké dílo. Jsou pak ale konceptuální díla, u kterých vnitřně cítím, že je to přesně ono: že vyhmátly ducha doby, pracují se skvělým médiem a nutí návštěvníky přemýšlet – čemuž může předcházet i šok nebo odmítnutí zhlédnutého.

Román má, pokud vím, vynikající recenze. Povzbudilo tě to k psaní další prózy (a případně jaké), nebo zůstáváš teď spíš ve vodách výtvarna?

Z recenzí jsem měla nesmírnou radost. I z toho, že *Směna* byla porotou vybrána do překladatelské soutěže Cena Susanny Roth. A pak mi potěšení přinášejí i čtenáři, když mi napíšou, že se jim kniha líbila, že se jich nějak dotkla nebo že si z ní něco odnesli – a to je velké povzbuzení.

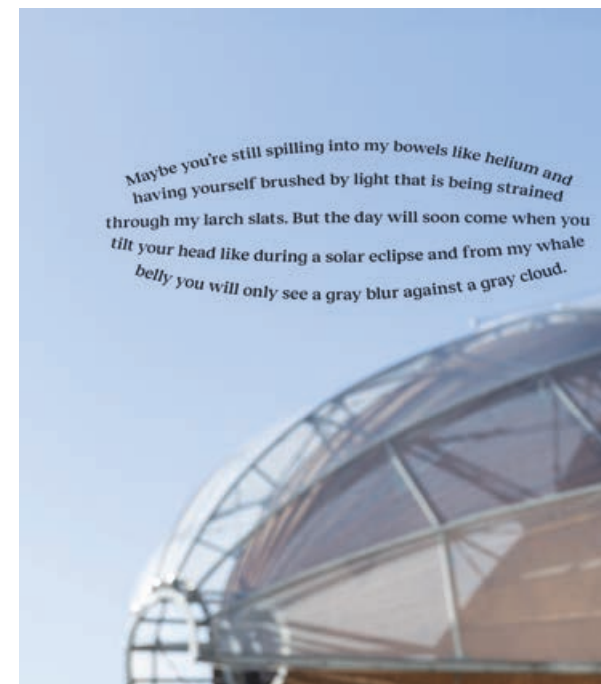
Momentálně mám v hlavě několik námětů a zatím nevím, do kterého se pustím. Jedním z nich je i téma umělé inteligence, u níž je ale riziko, že mi zestárne pod rukama. Co se týká malby, bude záležet na příležitostech. Nechci pracovat „do šuplíku“, protože žádné šuplíky, kam by se mi ty obrazy vešly, nemám.

Kdybys měla jmenovat své tři oblíbené a pro tebe osobně důležité knihy, které by to byly a proč?

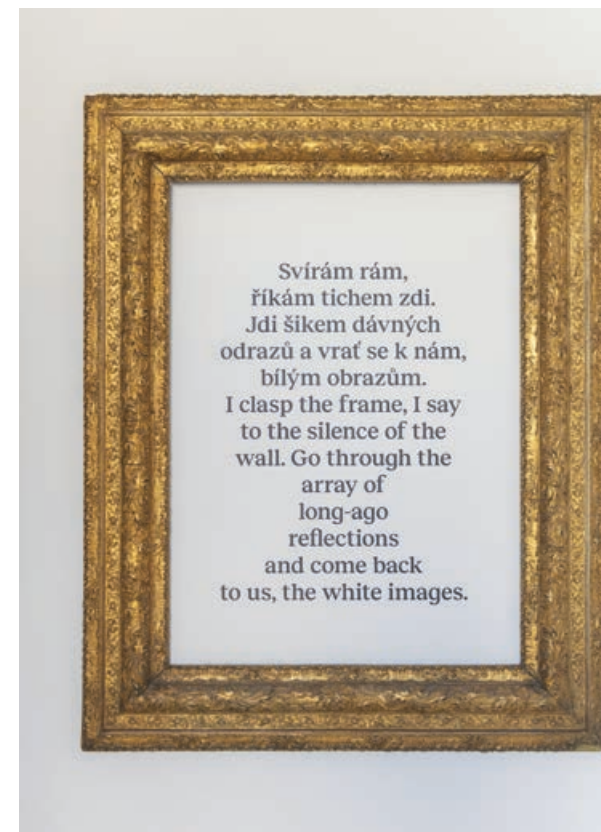
Byla by to série publikací o architektuře v informačním věku a o současném městě, kterou vydávalo nakladatelství Zlatý řez. Myšlení o městě mě totiž vždycky fascinovalo. Jak lze takto nadměrný umělecký artefakt pojmout, jak ho interpretovat a jak v něm pokračovat, je velká výzva.

Pak drobné prózy, které jsou bohaté svým jazykem a metaforami – třeba *Zázemí* od Jany Šrámkové.

A do třetice samozřejmě poezie. Naposledy jsem četla nové básně od Jitky Bret Srbové (publikované v nedávném *Tvaru*) a vnitřně jsem se rozplývala nad obrazy, které mi její básně zprostředkovávaly. ■

Anna Beata Hábllová: *Tolik jiné přítomnosti*, foto Jan Slavík © DOX

Anna Beata Hábllová: *Tolik jiné přítomnosti*, foto Jan Slavík © DOX